

Verkiezingen in coronatijd

Niet-stemmers bij herindelingsverkiezingen 2020

Eindrapport voor het Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Project: 20094014

Amsterdam, 16 december 2020

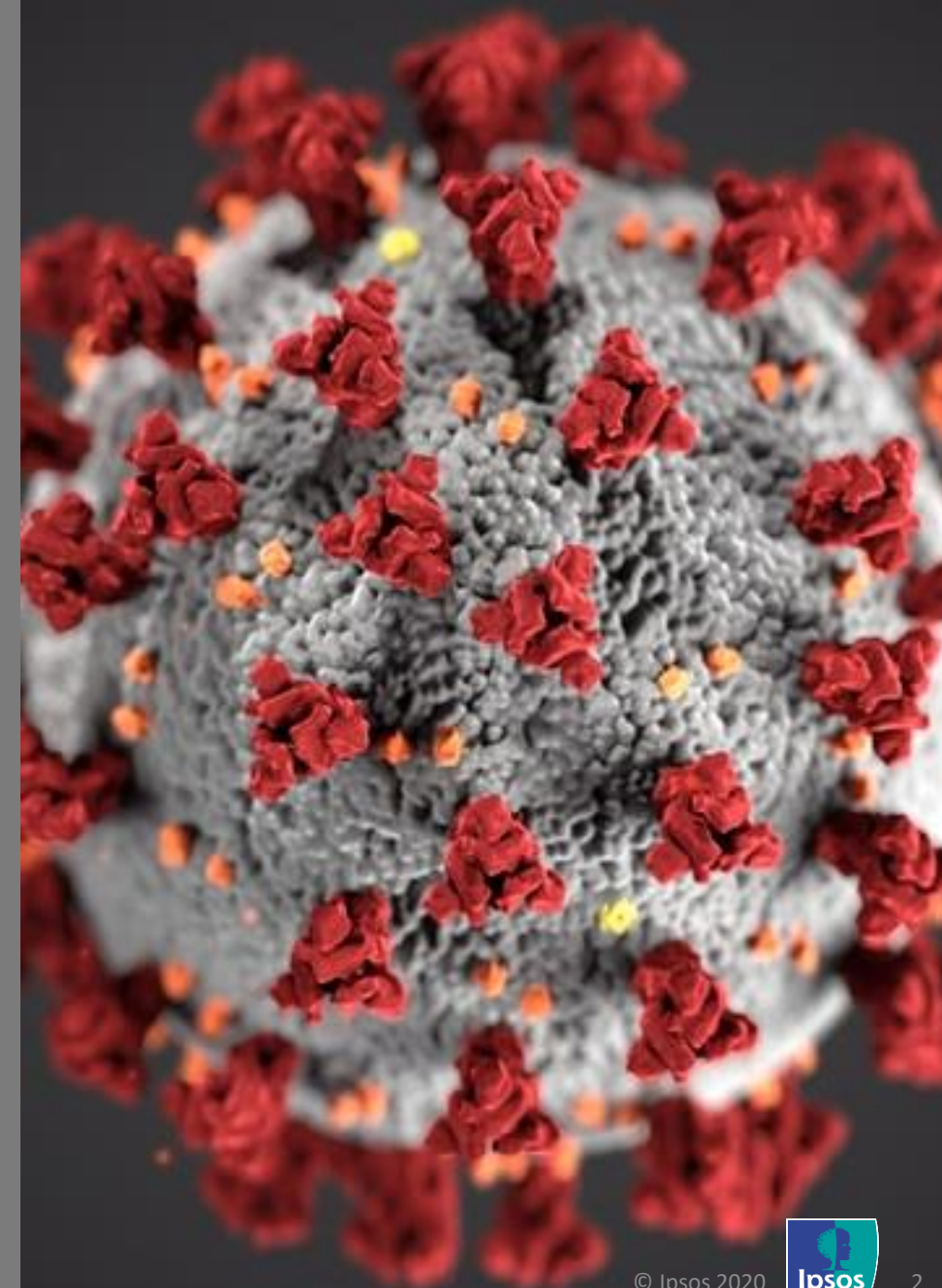
Verkiezingen in coronatijd

In maart 2021 vinden in Nederland de verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. Deze verkiezingen zullen door de coronacrisis een uniek karakter hebben. Een relevante vraag is of stemgerechtigden door de coronacrisis eerder geneigd zijn om niet te gaan stemmen

Op 18 november 2020 vonden in een aantal gemeenten in Groningen en in Noord-Brabant gemeentelijke herindelingsverkiezingen plaats. Deze verkiezingen bieden een uitgelezen kans om te onderzoeken of corona een rol heeft gespeeld bij de keuze van burgers om niet te gaan stemmen.

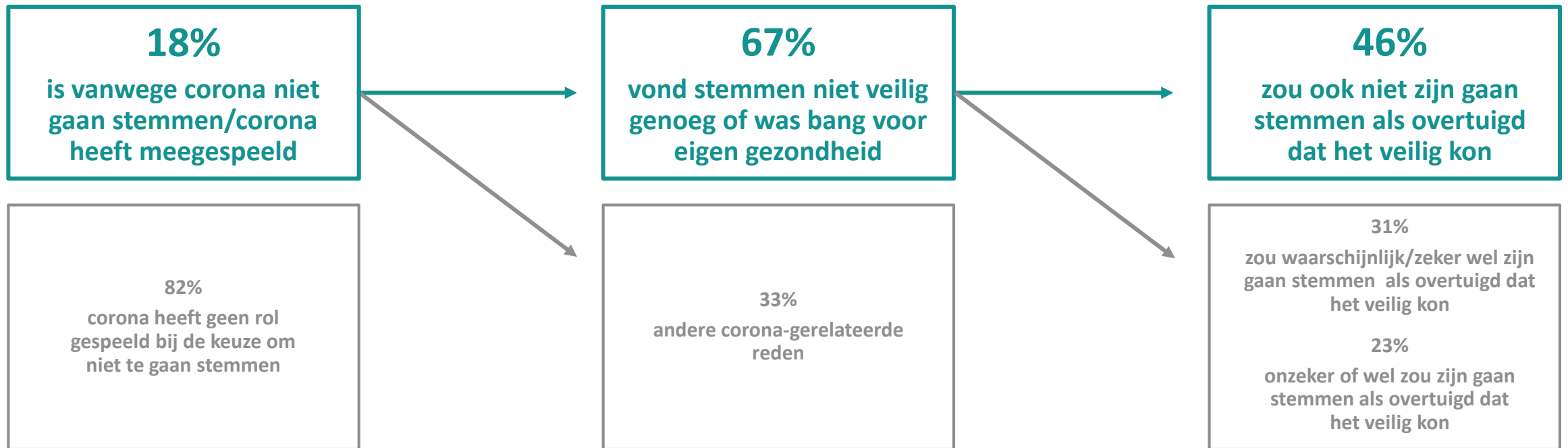
De onderzoeksmethode en steekproef

In dit eindrapport presenteren we de resultaten die tussen 1 december en 15 december door middel van telefonisch onderzoek zijn verzameld. We hebben in totaal 3300 inwoners uit de gemeenten Appingedam, Loppersum, Delfzijl, Vught, Oisterwijk, Boxtel en Haaren (excl. Biezenmortel) ondervraagd. Binnen deze groep zaten 941 mensen bij die niet hebben gestemd. Deze cijfers zijn gewogen naar de werkelijke verhoudingen van stemmers en niet stemmers.

Conclusie

Bijna een op de vijf niet-stemmers geeft aan dat ze vanwege corona niet zijn gaan stemmen of dat corona een rol heeft gespeeld bij de keuze om niet te gaan stemmen. Twee op de drie mensen binnen deze groep zeggen dat zorgen om de veiligheid en eigen gezondheid een belangrijke rol hebben gespeeld. Binnen deze groep geeft bijna de helft aan ook niet te gaan stemmen als ze overtuigd waren geweest van de veiligheid op de stembureaus. Drie op de tien zouden overwegen om wel te gaan stemmen als ze overtuigd waren dat dit op een veilige manier kon. Vooral ouderen (25%) geven aan dat corona een rol heeft gespeeld bij de keuze om niet te gaan stemmen.

Reden voor niet stemmen

Heeft u op 18 november 2020 gestemd voor de gemeenteraadsverkiezingen in verband met de gemeentelijke herindeling?	Totaal (n=3300)
Ja	45%
Nee	54%
Nee, ik heb iemand anders gemachtigd om voor mij te stemmen	1%

Basis: Totale groep inwoners regio Noord en Zuid (n=3300)

In totaal hebben 3300 mensen deze vraag beantwoord. Bovenstaande data is gewogen naar opkomst. De daadwerkelijke opkomst in de betreffende regio's lag tussen de 44% en 51%.

Wat is de belangrijkste reden dat u (zelf) niet bent gaan stemmen?	Totaal (n=941)	Man (n=521)	Vrouw (n=420)	18-34 jaar (n=64)	35-54 jaar (n=348)	55 jaar of ouder (n=529)	Opleiding laag (n=238)	Opleiding middel (n=330)	Opleiding hoog (n=319)
Geen vervoer/ geen interesse/ gaat nooit stemmen/kon geen keuze maken/geen zin of tijd/andere reden	78%	80%	75%	84%	77%	74%	75%	84%	73%
Vanwege corona (quarantaine, coronaklachten, angst voor gezondheid/veiligheid)	8%	8%	9%	0%	8%	14%	11%	6%	9%
Wist het niet/vergeten/niet aanwezig	14%	12%	16%	16%	15%	12%	14%	10%	19%

Basis: Niet-stemmers regio Noord en Zuid (n=941)

 Significant lager/hoger dan andere groepen

Rol van corona bij keuze om niet te stemmen

Rol van corona bij niet stemmen	Totaal (n=941)	Man (n=521)	Vrouw (n=420)	18-34 jaar (n=64)	35-54 jaar (n=348)	55 jaar of ouder (n=529)	Opleiding laag (n=238)	Opleiding middel (n=330)	Opleiding hoog (n=319)
Corona heeft geen rol gespeeld bij de keuze om niet te gaan stemmen	82%	84%	79%	89%	84%	75%	77%	86%	80%
Vanwege corona niet gestemd/corona speelde een rol	18%	16%	21%	11%	16%	25%	23%	14%	20%

Basis: Niet-stemmers regio Noord en Zuid (n=941)

Het percentage 'vanwege corona niet gestemd/corona speelde een rol' is gebaseerd op alle niet-stemmers die aan hebben gegeven dat ze vanwege corona niet hebben gestemd of hebben aangegeven dat er een andere reden was waarom ze niet hebben gestemd, maar dat corona wel een rol heeft gespeeld bij hun keuze om niet te gaan stemmen.

 Significant lager/hoger dan andere groepen

Wat was de precieze reden dat u niet bent gaan stemmen vanwege corona?	Totaal (n=197)
Omdat u stemmen niet veilig genoeg vond of bang was voor uw gezondheid	67%
Omdat u in quarantaine zat	10%
Omdat u coronaklachten had	4%
Geen van bovenstaande	22%

Basis: Niet gestemd vanwege corona/corona rol gespeeld bij niet stemmen (n=197)

Deze vraag is aan alle niet-stemmers gesteld die aan hebben gegeven dat ze vanwege corona niet hebben gestemd of hebben aangegeven dat er een andere reden was waarom ze niet hebben gestemd, maar dat corona wel een rol heeft gespeeld bij hun keuze om niet te gaan stemmen.

Maatregelen in het stembureau

Was u op de hoogte van maatregelen die in het stembureau zijn genomen om het stemmen veilig te laten verlopen?	Totaal (n=941)	Niet gestemd omdat niet veilig genoeg (n=132)
Ja, daar heb ik in de media over gezien, gelezen of over gehoord	43%	45%
Ja, daar heb ik informatie over gekregen van de gemeente	27%	28%
Ja, dat heb ik op een andere manier gehoord	9%	5%
Nee, dat wist ik niet	29%	26%

Basis: Niet-stemmers regio Noord en Zuid (n=941)

In deze tabel hebben we niet alleen de totale groep niet-stemmers weergegeven, maar ook de groep die heeft aangegeven dat de zorgen over de veiligheid en eigen gezondheid een rol hebben gespeeld bij de keuze om niet te gaan stemmen. Uit de resultaten blijkt dat deze groep net zo goed op de hoogte was van de maatregelen die in het stembureau zijn genomen als de totale groep niet-stemmers. De kennis over de maatregelen heeft daarom geen rol gespeeld.

Stel dat u er van overtuigd zou zijn geweest dat de verkiezingen veilig georganiseerd waren. Was u dan wel gaan stemmen?	Totaal (n=132)
Zeker wel	15%
Waarschijnlijk wel	16%
Misschien wel, misschien niet	23%
Waarschijnlijk niet	12%
Zeker niet	34%

Basis: Niet gestemd omdat niet veilig genoeg (n=132)

Onderzoeksopzet

Hoe we dit onderzocht hebben

Met wie we hebben gesproken

Doelgroep:

Stemgerechtigde Nederlanders uit de gemeenten Appingedam, Loppersum, Boxtel, Vught, Oisterwijk, Boxtel en Haaren (met uitzondering van het dorp Biezenmortel).

We hebben met 3300 Nederlanders gesproken, de verhoudingen:

- Gemeenteniveau: Appingedam: 184; Delfzijl: 760; Loppersum: 234; Boxtel: 599; Haaren: 329; Oisterwijk: 606; Vught: 587
- Geslacht: man: 1617; vrouw: 1683
- Leeftijd: 18-34 jaar: 630; 35-54 jaar: 1092; 55 jaar of ouder: 1578
- Opkomst: wel gestemd: 2353; niet gestemd/via machtiging: 941; weet niet/wil niet zeggen: 6

Er was binnen de groep niet-stemmers een ondervertegenwoordiging van jongeren. De resultaten zijn achteraf gewogen op basis van opkomst, geslacht en leeftijd om te zorgen dat de groep representatief is voor stemgerechtigde Nederlanders uit de betreffende gemeentes.

De onnauwkeurigheidsmarges bij dit onderzoek (uitgaande van een betrouwbaarheidsinterval van 95%) lopen uiteen van ongeveer 1% tot 3%.

Hoe hebben we met ze gesproken

Aanpak: Telefonisch onderzoek

De resultaten zijn gebaseerd op de gegevens die tussen dinsdag 1 december en dinsdag 15 december 2020 zijn verzameld.

DANK U